

ORIENTERINGSSAK

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
13.05.2022

Sak:

Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap – 2022

Bakgrunn

UiT Norges arktiske universitet sin adgang til å erverve aksjer, og forvalte eierskap i aksjeselskap, gis som særskilt fullmakt i de årlige tildelingsbrevene fra Kunnskapsdepartementet (KD). UiT forvalter eierskapet i henhold til gjeldende reglement, jf. Rundskriv F-07-13¹ fastsatt av KD. Hovedprinsippet er at eierskap i aksjeselskaper må være av faglig interesse, skal styrke UiTs evne til å utføre oppgaver som UiT ut fra formålet skal drive (jf. universitets- og høyskoleloven), og være forankret i UiTs strategi.

I Meld. St. 8 (2019 -2020) (Eierskapsmeldingen) er det redegjort for langsiktige målsettinger med direkte eierskap i selskap. Det også redegjort for prinsipper for statlig eierstyring, samt statens forventninger til selskap med statlig eierskap.

For å sikre en konsistent behandling av spørsmål om eierskap, ble det i universitetsstyrets sak S 91-09 vedtatt følgende:

- Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ved UiT skal fortrinnsvis organiseres internt.
- Opprettelse av nye aksjeselskap eller ervervelse av aksjer skal bare vurderes etter at intern organisering eller andre samarbeidsformer er funnet uhensiktsmessig og at ekstern organisering anses som en mer egnet måte å oppnå faglige og strategiske mål.
- UiT foretrekker at eventuell etablering av kommersielle selskaper/spin-off-selskaper skjer i tilknytning til UiTs eksisterende kommersialiserings- og innovasjonssystem.

Universitetsstyret fastsatte mål for eierskap i sak S 15-13. Måldokumentet har vært revidert i 2017 og 2020², der oppdaterte mål for nye selskaper har vært vedtatt av universitetsstyret, og vært stadfestet for øvrige selskap, med enkelte endringer av henvisning til regelverk eller universitetets strategi,³ jf. at «UiT skal bruke sitt eierskap i randseinstitusjoner til å nå sine strategiske mål».

Hensikten med måldokumentet er at selskapene, øvrige aksjonærer og UiTs representant på generalforsamling skal være kjent med UiTs mål for eierskapet, og at UiT skal kunne følge opp målene gjennom et aktivt og målrettet eierskap. Videre skal målene brukes til å vurdere de enkelte selskapenes aktualitet og måloppnåelse, med tanke på videre eierskap.

---

¹ Rundskriv F-07-13 *Reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer* fastsatt av Kunnskapsdepartementet med virkning fra 1. september 2013.

² Styresak S 5/20 *Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap – 2020*, ePhorte 2017/429

³ Drivkraft i Nord: Strategi for UiT mot 2020

Status for UiTs eierinteresser i selskaper

I tabellen nedenfor vises UiTs eierinteresser ved utgangen av 2021, sortert etter eierandeler. Aksjeporteføljen utgjør totalt 44,9 mill. kroner, og er regnskapsført som bunden virksomhetskapskapital⁴.

Selskap	Kostpris i NOK	Eierandel
Digforsk AS	1 000 000	100,00 %
Havbruksstasjonen i Tromsø AS	250 000	50,00 %
Norinova AS	18 847 706	33,40 %
SINTEF Narvik AS	3 172 000	33,40 %
Norce Norwegian Research Centre AS	21 054 298	3,20 %
Studiesenteret Midt-Troms AS	6 909	1,40 %
Kunnskapsparken Nord AS	100 356	0,50 %
Pharma Holding AS	37 104	0,10 %
Amicoat AS	6 184	0,10 %
Pharmasum Therapeutics AS	0	0,10 %
Lytix Biopharma AS	383 192	0,10 %
Sum	44 857 749	

Tabell 1: Oversikt over UiTs eierinteresser per 31.12.2021, samt pris betalt for de enkelte aksjepostene.⁵

Den formelle eierstyringen utøves gjennom generalforsamling, og eiers innflytelse på selskapets virksomhet vil avhenge av størrelsen på eierandelen. Det er universitetsstyret som vedtar opprettelse av, eller medvirkning i, egne rettssubjekter. Herunder kapitalinnskudd, samt salg av aksjer. Eierskapet utøves imidlertid gjennom generalforsamling, hvor rektor har fullmakt til å representere UiT, og kan delegere slik fullmakt til andre.

Nedenfor vises eiers innflytelse ved noen sentrale eierandeler.

- 100 % gir aksjonær full kontroll over selskapets virksomhet
- 9/10 kan aksjonær tvangsutløse de øvrige aksjonærene i selskapet
- 2/3 gir kontroll over beslutninger som krever tilsvarende flertall i generalforsamling
- 1/2 gir kontroll med beslutninger som krever alminnelig flertall i generalforsamling
- 1/3 gir såkalt negativ kontroll med beslutninger som krever 2/3 flertall i generalforsamling

For at UiT skal sikres tilstrekkelig innflytelse over selskapets virksomhet og vedtekter, har universitetsstyret lagt til grunn at UiT som hovedregel bør tilstrebe en eierandel på minst 1/3 ved deltakelse i nye eller eksisterende aksjeselskaper.

Finansiering av aksjekjøp - virksomhetskapskapital

UiT Norges arktiske universitet er en nettbudsjettet virksomhet. Dette innebærer blant annet at virksomheten kan disponere alle sine inntekter fra eksternfinansierte aktiviteter, eksempelvis kan oppdragsinntekter finansiere ny aktivitet.

Overskudd/resultat fra oppdragsfinansiert aktivitet tilsvarer universitetets opptjente virksomhetskapskapital og kan anvendes til å finansiere investeringer i randsones virksomhet. Med randsones menes virksomhet som faller innenfor universitets formål, men som ikke hører til under kjernevirksomheten til universitetet. Slik aktivitet omfatter eierskap i selskaper med andre formål som er av særlig faglig interesse (virksomheter som driver med forskning/innovasjon, stiftelser og nære samarbeidspartnere).

⁴ Kapital opparbeidet fra overskudd på oppdragsfinansiert aktivitet ved UiT.

⁵ Selskapsdatabasen i Databasen for statistikk og høyere utdanning

Når virksomhetskapital er anvendt til dette formålet er den å anse som bundet virksomhetskapital. Det vil si at eventuelle tap må føres mot virksomhetskapitalen og dermed holdes adskilt fra bevilgningsøkonomien.

Sammenligninger i sektoren

Tabellen nedenfor viser UiTs eierandeler sammenlignet med andre universiteter:

Universitet	Antall selskaper	Eierandel < 33,3%	Eierandel < 5,0%	Eierandel < 1,5%
NTNU	9	44 %	22 %	0 %
UiA	5	40 %	0 %	0 %
UiB	9	33 %	0 %	0 %
UiO	6	50 %	17 %	17 %
UiS	5	80 %	40 %	20 %
UiT	11	64 %	64 %	55 %

Tabell 2: Oversikt over UiTs eierskapsandeler sammenlignet mot et utvalg andre universiteter, per 20.04.2022⁶

Av tabellen ser vi at UiT har eierinteresser i flest selskaper sammenlignet med andre universiteter. UiT har ikke formell innflytelse i sju av de elleve selskapene, heller ikke negativ kontroll. I over halvparten av selskapene er eierskapsandelen under 1,5 %.

I forbindelse med forberedelse av denne saken, har UiO gitt tilbakemelding om at deres tilnærming over tid har vært å ha eierandeler i få selskaper, og da en større eierandel. Begrunnelsen er at det krever innsats å følge opp eierinteresser, og at det med større eierandeler kan være færre parter å koordinere med på eiersiden. Ved NTNU har selskapsportefølje og eierstrategi vært et fokusområde siden 2018, med reduksjon av antall selskaper fra 14 til ni, og med mål om videre reduksjoner. NTNU legger vekt på at eierskap skal ha faglig interesse og strategisk betydning, og på hvordan institusjonen skal utøve sitt eierskap, gjennom fastsatte prinsipper for eierstyring. Som del av arbeidet har NTNU også fastsatt mer detaljerte kriterier for investeringer i nye selskaper, hvor det skal være avklart og avtalt hvordan eierskapet skal avvikles. Også ved UiB er det satt mål om at eierskap skal være av faglig interesse og styrke universitetets evne til å gjennomføre sitt oppdrag, men har ikke lagt avgjørende vekt på eierandelens størrelse – det har i noen sammenhenger vært vurdert å delta med en liten eierandel for å synliggjøre UiBs posisjon. Alle tre universiteter som er omtalt her legger imidlertid til grunn at formål og resultater av eierskap i selskaper må stå i forhold til den ressursinnsatsen som kreves for forvaltning og utøvelse av aktiv eierstyring.

Rektors vurdering

Rektor legger til grunn at UiT skal praktisere et aktivt og målrettet eierskap av selskaper, og bidra til at mål som blir satt for selskapene og institusjonen blir oppfylt. UiTs styring, oppfølging og kontroll av selskapene skal tilpasses UiTs eierandel, egenart, risiko og vesentlighet.

Som fastsatt av universitetsstyret i sak 5/20, skal eierskap være av faglig interesse og styrke UiTs evne til å utføre sine oppgaver. Som hovedregel skal UiT tilstrebe en eierandel på minst 1/3 ved deltakelse i nye eller eksisterende selskaper. Dette vil bidra til at UiTs ressursbruk til eierstyring, forvaltning og rapportering⁷ står i rimelig forhold til formål og resultater ved eierskap. Det kan likevel bli aktuelt å foreslå for styret at UiT skal gå inn med en mindre eierandel i nye eller eksisterende selskaper. Det vil være aktuelt i tilfeller der rektor anser det som viktig at UiT tar

⁶ Selskapsdatabasen i Database for statistikk og høyere utdanning (DBH)

⁷ Rapportering til Kunnskapsdepartementet, Riksrevisjonen og DBH

posisjon i selskaper som er av særlig faglig eller strategisk interesse, og hvor UiTs deltakelse anses som viktig for selskapet.

Siden 2020 er porteføljen redusert gjennom avvikling av selskapet Teknologifestivalen i Nord-Norge AS. Som vedtatt i styresak 5/20 skal UiT arbeide videre for å vurdere og redusere selskapsporteføljen. Det kan imidlertid være utfordrende å selge aksjer i selskaper som har et begrenset marked for kommersielt salg.

Oppdatert måldokument

Vedlagt følger måldokumentet fra 2022, med noen administrative endringer. Det gjelder utfasing av avviklede selskap, inkludering av Pharmasum Therapeutics AS, samt oppdaterte opplysninger om de enkelte selskapene.

Dokumentet har en felles del for alle eierskap, og en spesifikk del for det enkelte selskap. UiTs mål for det enkelte selskapet er basert på selskapets vedtekter, UiTs hovedmål og dokumenter vedrørende UiTs forvaltning av eierskapet. Målformuleringer tar utgangspunkt i at selskapene er virkemidler for å understøtte universitetets virksomhet.

Dag Rune Olsen
rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Odd Arne Paulsen

Saksbehandler: Simen Ottemo Gärtner

Vedlegg

1 Måldokument for universitetets eierskap i aksjeselskap - 2022